

A
HERMAN
OTTÓ
MÚZEUM
ÉVKÖNYVE

LV. (2016)

ANNALES
MUSEI
DE HERMAN
OTTÓ
NOMINATI
2016

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM
ÉVKÖNYVE
LV.

Jahrbuch des Herman Ottó Museums, Miskolc (Ungarn)
Yearbook of the Herman Ottó Museum, Miskolc (Hungary)
Les Annales du Musée Herman Ottó, Miskolc (Hongrie)

Szerkesztette:
CSENGERI PIROSKA–TÓTH ARNOLD

Technikai szerkesztő:
JUHÁSZ TIBOR

ISSN 0544–4225

Borítóterv:
FEKETE RÓBERT, SZOLYÁK PÉTER

Lektorálta:
Bárány Annamária, Csíki Tamás, Gyulai Éva, Molnár Éva

Angol fordítás:
Lyublyanovics Kyra, Medve Csaba és a szerzők

A borítón szereplő képek:

1. Fa vízmerítő kanál, ivócsanak. (Rásonysápberencs-Szőlő alja, vsz. 9–10. sz.)
2. A miskolci Fekete Sas Fogadó. M. J. Peschka tervrajza, 1773. (Fotó: Biblioteca Județeană Alexandru D. Xenopol – BJA C. p. № 347.909. Arad, Románia.)
3. Hidegen megmunkált sárgaréz váza. Készítette Sznagyik Sándor, 1931. (Fotó: Szabó Sándor)

A kötet megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma támogatta.

Kiadja a miskolci Herman Ottó Múzeum
Felelős kiadó: Dr. Tóth Arnold PhD, múzeumigazgató
A kötet megjelenését gondozta és a nyomdai előkészítést végezte:
Á. Tóth és Barátai Produkciós és Reklámügynökség Kft.
Felelős vezető: Á. Tóth József ügyvezető igazgató
4299/2017.

Nyomda és kötészet: Kapitális Nyomdaipari Kft., Debrecen
Felelős vezető: Kapusi József ügyvezető igazgató

TARTALOM

<i>Előszó</i>	9
RÉGÉSZET	
B. HELLEBRANDT Magdolna <i>A Gáva-kultúra települése Köröm-Kápolna-dombon</i>	11
VÖRÖS István <i>Köröm-Kápolna-domb késő bronzkori település archaeozoológiai vizsgálata</i>	125
CSENGERI Piroska (szerk.) <i>A Herman Ottó Múzeum régészeti kutatásai 2014-ben</i>	141
TÖRTÉNETTUDOMÁNY	
BODNÁR Krisztián <i>Dókus László végrendelete</i>	187
BODNÁR Mónika <i>Égerszög 18–19. századi társadalma az anyakönyvek tükrében (1760–1831)</i>	197
GYULAI Éva <i>Gezeichnet durch Maria Joseph Peschka – Miskolci kamarai tervekrajzok, 1773. Előtanulmány az új várostörténeti kiállításához</i>	227
HIDEG Ágnes <i>Miskolcgy-Simon János levéltáros, történész, író. Adatok miskolci éveibez a helyi sajtó és egyéb dokumentumok tükrében. Munkásságának bibliográfiája</i>	241
KÖZLEMÉNYEK	
OFFERTÁLER-HAVASI Béla (ford.) <i>Kultúra és hatalom a neoabszolutizmusban. Božena Němcová a rendőrség és a férje megfigyelése alatt</i>	255
NAGY Gábor <i>A miskolci 10-es honvéd gyalogezred barcaiból. Kalnikóm, 1915. május 28–június 1</i>	265
MINCSIK Veronika <i>Egy abaiúji parasztcsalád gazdálkodása az 1940-es években, háborús frontlapok tükrében</i>	273
SZEREDAI-SZNAGYIK László <i>Két miskolci díszkovács mester és a Postapalota rácsozata. Sznagyik Sándor és Székely Béla munkássága a két világháború között</i>	295
<i>Szerzői útmutató</i>	309

TABLE OF CONTENTS

<i>Preface</i>	9
ARCHAEOLOGY	
B. HELLEBRANDT, Magdolna <i>A settlement of the Gáva Culture on Köröm-Kápolna-domb</i>	11
VÖRÖS, István <i>Archaeozoological analysis of the Late Bronze Age settlement at Köröm-Kápolna-domb</i>	125
CSENGERI Piroska (ed.) <i>Archaeological research at the Herman Ottó Museum in 2014</i>	141
HISTORY	
BODNÁR, Krisztián <i>The last will and testament of László Dókus</i>	187
BODNÁR, Mónika <i>The society of Égerszög during the 18th-19th centuries (1760–1831), in light of civil registries</i>	197
GYULAI, Éva <i>Gezeichnet Durch Maria Joseph Peschka – Plans for the chambers of Miskolc, 1773</i> <i>An advance study for a new urban history exhibition</i>	227
HIDEG, Ágnes <i>János Miskolczy-Simon archivist, historian, writer.</i> <i>Additions to his years spent in Miskolc based on the local press and other documents, bibliography of his works</i>	241
PUBLICATIONS	
OFFERTÁLER-HAVASI, Béla <i>Culture and power during the years of neoabsolutism.</i> <i>Božena Němcová under the surveillance of both the police and her husband</i>	255
NAGY, Gábor <i>From the battles of the 10th Honvéd Infantry Regiment of Miskolc. Kalnikóm, May 28 – June 1, 1915.</i>	265
MINCSIK, Veronika <i>The housekeeping of a peasant family in Abaúj during the 1940s, in light of wartime correspondence.</i>	273
SZEREDAI-SZNAGYIK, László <i>Two master blacksmiths from Miskolc and the grill of the Post Palace.</i> <i>The works of Sándor Sznagyik and Béla Székely during the interwar period.</i>	295
<i>Guide for the authors</i>	309

ELŐSZÓ

A BELSŐ ÉS A KÜLSŐ KÖR

A múzeum – sok egyéb feladata mellett – tudományos kutatóhely. Az intézmény munkatársai, és a múzeummal kapcsolatban álló külső kutatók egy olyan szeletét írják le a világnak, amelyet sem az egyetemi tanszékek, sem az akadémiai kutatóhelyek nem szoktak felvállalni. A tudományos tevékenységnek van egy kifejezetten múzeumi típusa: ránk jellemző kérdésfeltevések, közgyűteményi forráshasználat, a témák területi- és gyűjtőkörök szerinti lehatárolása.

Ebben a munkamegosztásban a múzeumok, főképpen a vidéki múzeumok feladata kettős, és ezt a kettősséget a belső és külső koncentrikus körök képével is jellemezhetjük. A belső kör a gyűjtemények köre – a kutatásoknak az a válfaja, melyekben a tárgyi gyűjtemény, a leletanyag, a képzőművészeti alkotás, a múzeumban őrzött dokumentum és képi ábrázolás jelenti a kutatás tárgyát. Amikor alapkutatással, leíró műfajokkal, összehasonlító vizsgálatokkal, történeti vagy esztétikai elemzésekkel igyekszünk kibontani a gyűjteményeink titkait, és közkinccsé tenni a ránk bízott értékeket, a róluk megszerzett tudásunkat. A külső kör pedig a gyűjtőterületünk által meghatározott földrajzi egység, Miskolc és Borsod-Abaúj-Zemplén megye általánosabb értelemben vett (a gyűjteményeinkhez csak részben kapcsolódó) kutatása. Egy vidéki múzeumnak feladata az is, hogy működtesse, szervezze, segítse a város, a megye, a régió természettudományos, történeti, régészeti, néprajzi, képzőművészeti életét, adjon teret és szakmai háttérrel a honismereti és helytörténeti tevékenységnek. E feladat egyik eszköze a múzeumi kiadványok köre, ezen belül is a legjellemzőbb műfaj, az évkönyv.

Ebben a kötetben tizenegy szerző írásai olvashatók, közülük öten múzeumi kollégák, hatan külsősök. A tanulmányok és közlemények többsége a külső körbe tartozik, mindegyik a maga eszközeivel és eredményeivel gazdagítja a városra és a megyére vonatkozó tudásunkat. Hogy teret adtunk egy nagyszabású, a szokásos terjedelmen messze túlmutató, régi adósságot törlesztő régészeti tanulmánynak, az nem véletlen. Meggyőződésünk, hogy a leíró és adatközlő alapkutatásoknak itt a helyük, hogy aztán az összehasonlító vizsgálatok számára megnyíljon a további feldolgozás, értelmezés lehetősége. Mint ahogyan az évről évre utólag közreadott régészeti jelentések is forrásul szolgálnak majd, amellyel, hogy híven dokumentálják a múzeumi munkatársak tevékenységét. A történeti írások várostörténettel és megyei témákkal foglalkoznak, a közlemények pedig egy-egy kisebb, jól lehatárolt forrás kapcsán tesznek közkinccsé esettanulmányokat, adatközléseket.

A külső kör egyben a múzeum társadalmi hasznosságának, közösségi kapcsolatainak, ismertségének és elismertségének záloga is. Minél szélesebb a múzeummal kapcsolatban álló, a kutatásokba bekapcsolt, múzeumi kiadványokban publikáló szerzők köre, annál erősebb az intézmény beágyazottsága, szakmai kapcsolatrendszere, és ezáltal közösségi támogatottsága. Ezért vállaljuk most is, és a jövőben is a kutatások külső körét, bízva abban, hogy az évkönyvet forgató kevés számú, de annál elkötelezettebb olvasó is megtalálja benne a maga épülésének forrását, a továbbgondolásra érdemes és újabb kérdések feltevésére ösztönző eredményeket.

Dr. Tóth Arnold
múzeumigazgató